

VOJNI INVALID

GLASILO UDRUŽENJA VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE S.H.S.

OBLASTNEGA ODBORA ZA LJUBLJANSKO IN MARIBORSKO OBLAST V LJUBLJANI

List izhaja 1. in 15. v mesecu. — Posamezna številka 1 Din. Naročnina mesečno 2 Din. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravišтво v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica.

Internacionalna konferenca vojnih žrtev.

Letos od 30. septembra do 2. oktobra se je vršila v univerzitetnem poslopju v Genfu v Švici druga internacionalna konferenca vojnih žrtev. Imela je lepe uspehe. Sestanki niso utrdili samo naših skupnih postojank, temveč so pripravili tudi podlago za uspešno skupno delo, h katerem so pritegnjene vse svetovne organizacije. Prva konferenca, ki se je vršila lani v septembru, je bila informativnega značaja, letos pa smo prišli že k pozitivnem delu. Najprvo se je konstituirala skupščina. Za predsednika sta bila izvoljena dva člana in sicer za I. predsednika Francoz Chatenet, za II. predsednika pa Nemec Rossmann. Konferenci so prisostvovali delegati 24. organizacij iz raznih držav. Zastopali so milijone članov, to je skoro tričetrt organiziranih vojnih žrtev Evrope.

Iz naše države sta bila prisotna predsednik Središnega odbora polk. tov. Lazarevič in neki vojni slepec.

Zastopane so bile sledeče države in sicer Francija, Nemčija, Avstrija, Finska, Bolgarija, Italija, Poljska, Gdanska, Rumunija, Jugoslavija in Čehoslovaška.

Lani na prvi konferenci so bili ustanovljeni odseki in sicer za mirovno vprašanje, vsvaritev internacionalne zveze in vprašanje preskrbe.

Slepici so napravili v odseku za vprašanje preskrbe še posebni odsek, v katerem so zastopniki iz Francije, Nemčije, Jugoslavije, Avstrije in Gdanske.

Najprvo so delali posamezni odseki svoje delo, kar se je vršilo 30. septembra popoldne, cel dan 1. oktobra in šele 2. oktobra se je zbrala glavna skupščina.

Posamezni odseki so stavili svoje predloge in resolucije, ki so bili sledeči:

Internacionalno skupno poslovanje organizacij vseh vojnih žrtev ima pod strogo ohr-

nitvijo strankarsko politične nevtralnosti sledeče cilje:

a) Vpostavitve in zahtevo rednih odnošajev med vsemi udrugi vojnih žrtev in bivših bojevnikov svetovne vojne iz vseh držav.

b) Zastopstvo materijelnih in duševnih interesov vseh vojnih žrtev in vojnih udeležnikov.

c) Dejansko sodelovanje za poboljšanje odnošajev med narodi in čuvanje svetovnega miru.

S programi, ki so se pri teh predlogih v debati razvili, so bili vsi predlogi sprejeti.

Vsem organizacijam, ki zasledujejo gori omenjene cilje, se skladajo z lansko resolucijo in temi sklepi, je mogoče pristopiti k internacionalni zvezi.

Predlogi odseka za preskrbo so bili enoglasno sprejeti.

Pri sprejemu predloga glede svetovnega miru se je dogodila lepa epizoda, ko sta si oba predsednika in sicer Francoz Chatenet in Nemec Rossmann prijateljsko podala roke, kar je bilo predmet za velikanske ovacije. Zborovanje je usvojilo princip, da bo pošiljala vsaka država v predsedstvo internacionalne zveze po enega zastopnika in enega namestnika.

Načelnik se bo volil vsako leto na kongresu. Delegati iz vsake države predlagajo skupščini po enega svojega zastopnika in enega namestnika. Načelnik sam pa si izvoli sebi enega predsednika in štiri predsedniške namestnike raznih narodnosti. Za letos je bil izvoljen od predstojnika za predsednika internacionalne zveze Avstrijec Maksimiljan Brandeiss iz Dunaja.

Kot podpredsednik fungira sedaj poleg dveh tovarišev tov. Maroke. Eno mesto nadomestnih predsednikov pa je prosto za zastopnika one države, ki še mogoče pristopi.

Tajniki so tovariši Tixier, dr. Stein in Dechamp.

Pred koncem zborovanja je zbor počastil mrtve s tem, da so se navzoči eno minuto zatopili med splošno tišino v misli na nje.

Končno je konferenca določila že tudi nekaj dnevnega reda za konferenco prihodnje leto in sicer:

1. Rezultati posameznih oblik zadrug za vojne žrtve.

2. Samopomoč in državna preskrba vojnih žrtev.

3. Izpeljava medsebojnih odnošajev za zdravniško oskrbo in ortopediranje.

Letošnja internacionalna konferenca je pripravila lep teren za skupno invalidsko stvar in je pričakovati, da bomo vojne žrtve vseh držav imele priliko občutiti marsikateri njen sad.

Ker so važni za nas predvsem sklepi konference, jih našim čitateljem objavljamo v celih oblikih:

1. Mirovno vprašanje.

Zastopniki Zveze vojnih žrtev, zbrani na drugi internacionalni konferenci 30. septembra, 1. in 2. oktobra 1926 v Genfu napominjajo, da jim nalaga telesno in duševno trpljenje milijonov vojnih žrtev in borcev sploh, v katerih imenu govorijo; pravico in dolžnost, da delujejo za obdržanje miru med narodi.

I. Pozdravljajo uveljavljenje locarnske pogodbe, soglasni sprejem Nemčije v Zveze narodov in upajo, da bo Zveza narodov prevzela med se kmalu vse narode in da bo z vpostavitvijo Zveze narodov soglasujoča locarnska pogodba pokazala mirovne uspehe. Pričakujejo, da bo podlaga pogodbe, namreč razsodišče in obojestransko zavarovanje, našlo odmev v vseh delih sveta, kjer obstojajo še kaka nasprotstva med narodi.

II. Soglašajo s sklepom, da se čimprej skliče prva konferenca za razorožitev in se nadejajo da bo rodila uspeh. Vsestransko napredujoča razorožitev naj se izvede povsod pod prevzetim nadzorstvom; moč Zveze narodov pa naj se v toliko utrdi, da bo mogoča izvedba teh sklepov.

Zdravko pa odgovori mesto Matevža:

»Odpovem se vsemu grehu.«

Višek napetosti je bil, ko smo ropotali preko železnega mostu. Kakor da žongler žonglira na napeti vrvi s celim vlakom, tako se nam je zdel prehod čez tisti most.

Ko smo prispeli v dolino in smo gledali nad seboj planino in brzovavne drogove, znak, kjer smo se malo prej vozili, smo si oddahnili zares.

Slikovita je ta vožnja, zanimiva posebno prvič in z nekakšno svetostjo se spominjam sedaj tiste groze, ki me je obhajala.

Pojavila se je na hodniku gospa Marija.

»No, ste si že opomogli?«

Zdravko je bil zopet stari Gorenjc.

»Prav izborno sem spala.«

»Kaj«, smo zinili vsi hkratu. »Spali?... Pa tu, ko smo se vozili skozi tako zanimive kraje?«

»In tako strašne«, je dodal Ivan Krški. Videl se je v njem zares kavalir.

»Kakšne strašne«, je vprašala.

»Prepadi, sami prepadi... eden strašnejši od drugega.«

»O škoda«, je rekla. »Pa bi me poklicali. O, vi ste tudi...«

Pa se je obrnila in šla v kupe. Slišali smo, ko je govorila.

»France, zakaj me nisi zbudil?«

»Saj še ne izstopimo«, je bil odgovor.

»Ali gospodje pravijo, da ste se vozili mimo lepih prepadov... Jaz bi pa tako rada videla.«

Spogledali smo se.

LISTEK.

Iv. Vuk:

Skozi okno vlaka...

(Mimobežni vtisi in epizode z mojega potovanja.)

(Dalje.)

Vlak dobi zadaj lokomotivo, ki ga pomaga riniti navkreber. Vzpona je do 60%, Jugoslovanski Semering. Zobjci pomagajo plezati vlaku. Vedno višje, vedno višje. Že smo tu, 876 m. Vlak postane plezanje utrudljivo, tudi menda predolgočasno ter jo rajše mahne skozi tunel, res da 680 m dolg, a vseeno manje utrudljiv. Ko se prikažemo na drugi strani izpod gore, kakor pravilna prikazen, drčimo navzdol.

Zavore škripljejo. Silno previdno vozi vlak.

»Evo vam — znamenitosti.«

Stopimo k oknu.

Za prsa zgrabi slehernega in dih zastaja. Mišice se napno. Celo telo se upira v svoji notranjosti, kakor da s tem vzdržuje ravnotežje vlaka, da ne pade v globino prepada. Nehote se držimo drug za drugega. Kolena se šibe.

»Strašno... In tu vozijo vlaki dan na dan in noč na noč? Železničarji morajo imeti železne živce...«

Pod nami žlja namreč do 700 m globok prepad, odrezan navpično, kakor z nožem. V tiste stene pa je nametano kamenje, ogromno, divje... Vlak pa vozi tik ob robu. Ni varovalne ograje, ki bi dajala iluzijo obrambe. V strašni resničnosti polze vlak ob prepadu, kakor kača.

Ko gledam v globino, se me polasča občutek, kakor na višini Bendbaše v Sarajevu...

Spogledamo se. Smejemo. Ali samo ustnice se smejejo, obrazi so blej in resni. Zdaj pa zdaj se nam zdi, da se voz nagne in vsi zletimo v tisto globino.

»In še vsi smo na tej strani«, pravi Matevž. »Saj se mora voz nagniti in izgubiti ravnotežje.«

Ali nobeden ne gre stran. Prikovani smo z grotesknostjo prizora na mestu in gledamo v globočino.

Tunel.

»Hvala Bogu«, si oddahnemo. »To je preskušnja.«

Ali ko se pojavimo zopet iz tunela, zazija zopet prepad. In tako naprej, zdi se brez konca. Vedno strašnejše. Cele pol ure nas drži v strašni napetosti. S telesom, mišicami pomagamo zdrževati vlaku ravnotežje... tako si predstavljamo vsaj... še bližje roba gre vlak. Tako blizu, da roba ni več videti in stopnjice vozov vise čez prepad.

»Ako bi se sedaj raztirilo«, se norčuje Zdravko. A vidim ga, kako se trudi, da bi vlaku držal ravnotežje.

»Kaj bi bilo iz vsega«, odgovori Ivan Celjski.

Tako se pogovarjamo in dražimo živce z divjo, obešenjaško razposajenostjo. Pri srcu nas zebe.

»A gospa Marija?«

Ivan Krški se spomni nanjo.

Zdravko ga pogleda.

Imaš še korajžo misliti na ženske?«

»Kavalir sem«, je vzdihnil Ivan Krški, a vseeno se ni odmaknil od okna.

»Da sem na ženitovanjskem potovanju še s tako lepo nevesto...«

Matevž ni dokončal.

»Kaj bi naredil?«

III. Pozdravljajo sklicanje svetovne gospodarske konference in vsa druga sredstva, ki bi odpravila prerekanja v gospodarskem vprašanju, ki so pogosto povod vojnim nastopom.

IV. Zastopniki podčrtavajo izredni pomen duševne izobrazbe in vzgoje mladine, v smislu medsebojnega spoštovanja narodov in so pripravljene nastopiti proti vsakim v tem oziru hujskajočim znanostim.

Pri teh razmišljanjih zahteva konferenca:

1. Udruženja naj posvetijo v svojih deželah temu smislu stalno delovanje in se zanimajo, da bo mladina zaupala internacionalnim mirovnim organom.

2. Udruženja naj zahtevajo za neovirano izvedbo svojih mirovnih zasledovanj neposredno zastopstvo od organov in odposlanstev Zveze narodov.

3. Za okrepitev svojih skupnih mirovnih stremeljenj, sklenejo zastopniki vsako leto eno nedeljo pred otvoritvijo skupščine Zveze narodov prirediti s pritegnitvijo vseh soglašajočih organizacij dan miru.

2. Vprašanje preskrbe.

Odsek za vprašanje preskrbe je predložil sledečo resolucijo, ki je bila sprejeta:

Druga internacionalna skupščina vojnih poškodovancev in nekdanjih borcev svetovne vojne, ki se je vršila v Genfu od 30. septembra do 2. oktobra 1926 priporoča, ker je potrebno, da se zadostna preskrba vojnih poškodovancev uresniči radi pravičnosti in splošnega socialnega mira, da se vprašanje preskrbe vojnih poškodovancev v vseh državah kar najhitreje spravi v soglasje po sledečih temeljih:

Invalidska temeljna renta. Invalidu v slučaju invaliditete ali delanezmožnosti dodeljena renta mora biti zadostna, da njegovi lastni preskrbi in preskrbi njegove družine na prikladen način pripomore. Temeljna renta naj se ravna vedno po razmerah, po katerih naj se od časa do časa uravnava.

Odškodnina delnim invalidom. Delni invalidi naj prejemajo njihovo rento tako, da svota odgovarja razmerju njih invaliditete ali delanezmožnosti po temeljni renti.

Določanje stopnje invalidnosti ali delanezmožnosti. Pri določanju stopnje invalidnosti ali delanezmožnosti naj se vpoštevata poprej nastopivša starost vsled vojnih naporov.

Vsak poškodovanec, katerega hiba ima za posledico popolno delanezmožnost, naj se vpoštevata kot popolni invalid.

Odškodnina začasno delanezmožnim invalidom. Začasno delanezmožni invalidi naj prejemajo začasno rento, katera zasigura njim in njihovim družinam primerno preživljanje.

Preskrba zaostalih družin. Njim pristojna škodi odgovarjajoča odškodnina, ki naj dosega vsaj rento polnega invalida.

Razmerje rente in dohodkov. Dodeljene rente so odškodnina za pretrpljeno škodo in naj bodo neodvisne od vsakih drugih dohodkov.

Prostost davkov. Rente naj bodo proste vsakega obdavčenja in pri obdavčenju nevpoštevane.

3. Brezdomovinci in v inozemstvu živeči vojni poškodovanci.

Internationalna skupščina jemlje z velikim obžalovanjem na znanje pomanjkljivosti v preskrbi brezdomincev in onih, ki živijo v tujih državah. Kongres naproša prizadete vlade, da to vprašanje rešijo na sledeči način:

1. Brezdomovincem naj zasigurajo oskrbo države v katerih prebivajo. Države iz katerih izvirajo naj povrnejo izdatke v toliko meri, kakršne dovoljujejo svojim pripadnikom. To naj velja tudi, ako upravičenci pridobijo pripadnost k državi, v kateri prebivajo.

»Evo ti ženske...« »Lepih prepado«, se je nasmejal Zdravko.

»Saj jih jaz tudi nisem«, je odgovoril France.

Kvartala sta namreč z Dr. J.... in se za vse drugo nista zmenila.

V postaji Konjice so naši obrazi pri vinu in slatinah dobili zopet svojo naravno barvo. Kolena so bila zopet trdna.

»Nazaj pa ne grem tod«, je rekel Ivan Krški. Tudi Matevž in Zdravko sta bila istega mnenja, jaz pa tudi. Ivan Celjski je pa pristavil, da če ne bo drugače, gre tudi nazaj, samo peš.

Drugi dan smo bili pa že drugačnega mnenja...

Prvi četrt prijaznega meseca je pokukal izza oblakov. Okrog grmičja so poletavale kresnice in pozdravljale samice, ki so se iskrile v grmovju.

Ozrl sem se še enkrat na planino, sedaj v noč zavito in se spomnil cicerona iz Sarajeva.

Nevarnost, to je slast in strast tukajšnjih ljudi. V nji uživajo prijetnost.

Ali sedaj smo tu. V Konjicah, na meji Bosne. Tod je leta 1446 moralo iz Bosne zbežati v Hercegovino 40.000 Bogomilov na ukaz deželnega zbora bosanskega.

Tudi mi smo v Hercegovini. Utrujeni. Reakcija po strahu se je pojavila. Mišice so zaspane. Po drugih kupejih so že zadržali luč in vsak spi, kakor se da. Nas pa je petero, a kupe je samo za štiri. Ali zato smo Slovenci, brihtni ljudje. Sedeže položimo povprek, mehki so, divani, s kovčegi nadomestimo praznine ter položimo vse vprek, kakor drva. Steklenice z vinom, vodo in slatino postavimo k vratom. Kdor bo žejen, pokliče Ivana Celjskega, ki je pri vratih, da mu postreže.

2. Preskrba države, v kateri prebivajo, naj se zasigura tudi vsem onim, ki imajo nacionaliteto države, v kateri prebivajo, pa imajo drugo državljanstvo. Ako pridobe državljanstvo države, v kateri so bili rojeni in v kateri prebivajo, naj k renti prispeva poprej obvezana država v znesku, ki ga ugotovi država, kjer prebivajo.

Konferenca prosi internacionalni delavski urad, da iz svoje strani posreduje v tem smislu pri vladah.

4. Vzajemnost pri brezplačni zdravniški oskrbi in ortopediranju.

Odsek za preskrbo podnaša konferenci sledečo željo:

Konferenca pozivlja javna oblastva raznih držav, da proučijo vprašanje, ako je mogoče na njihovem teritoriju živečim inozemskim vojnim žrtvam nuditi brezplačno zdravniško oskrbo in oskrbo s protezami proti povračilu stroškov od strani držav, katerim dotični invalidi pripadajo.

5. Zaposlovanje poškodovancev.

I. Konferenca usvoji sklepe genjskih izvedencev, ki so se sestali v dne od 31. julija do 2. oktobra 1923. Njihovi splošni temelji se prečitajo na konferenci in po dalekosežnem razmotrivanju se pride do zaključka, da mora država v bistvu kot delodajalec in imejitelj javne moči prednjačiti z vzgledom, da v svojih ustanovah zaposli čim več invalidov. Konferenca prosi javna oblastva, da po predvidenju njihovih poklicnih in telesnih zmožnosti pri zasedanju mest v javnih uradih zasigurajo invalidom zakonito prvenstvo.

Konferenca si dovoljuje na žalost ugotoviti, da so prednavedeni pogoji in želje do sedaj v nezadostni meri izvedeni.

II. V razmotrivanju, da problem preskrbe dela ni potreben samo za invalide, ampak tudi za mnogoštevilne svoje umrlih vojaških oseb, izraža konferenca željo, da se pogoji preskrbe dela za invalide uporabijo tudi za vse v poštev prihajajoče druge vojne žrtve.

V razmotrivanju, da mora biti vsa zaščita vojnih žrtv v pogledu dela stalna, zahteva konferenca, da veljavnost naredb in zakonov ni omejena samo na začasnost in da se vpoštevata za vse delazmožne vojne žrtve.

6. Stanje Gdanskih vojnih žrtv.

Konferenca prosi za pažnjo javnih oblasti slobodne države Gdanske, na položaj tamošnjih vojnih poškodovancev. Ne dvomi, da bo slobodna država Gdanska vpoštevata svojim vojnim žrtvam vse one ugodnosti, ki so jih uživale oziroma pridobile po nemški zakonodaji.

7. Izjava avstrijske delegacije.

Odsek za vprašanje preskrbe je vzel na znanje izjave zastopnika Centralne zveze deželnih organizacij invalidov in vojnih žrtv Avstrije o merah, ki so povzete za povzdigo položaja tamošnjih vojnih žrtv.

Odsek je sklenil naprositi konferenco, da soglašata z vsemi podvzetimi merami v prid rentnih upravičencev in izraža željo, da bo ravno sedaj od strani avstrijske vlade predložen novi zakon omogočil dosego pravične odškodnine tamošnjim vojnim žrtvam. (Konferenca je s tem soglašala.)

Na predlog avstrijske delegacije je bil sprejet še dostavek: Konferenca konstatira, da bi bila potrebna za izpeljavo trajne dosegte teh ciljev opora internacionalnega zasedanja udruženih vojnih žrtv in vojnih udeležencev zato pozivlja to zasedanje, da podpira borbo avstrijskih vojnih žrtv za doseg preskrbe z izražanjem simpatiziranja in nadaljnjim objavljanjem tozadevnega materiala v vsem razširjenem časopisju njihove države.

»Natoči«, prosi Matevž. »Brizganec. Preden zaspiš, se napijem, da te ne bom potem motil. Isto svetujem drugim.«

Ivan Celjski toči. Ne gleda steklenic nego samo toči. Matevž pije. Se kremži.

»Kaj si natočil.«

»Brizganec.«

»Kakšen brizganec?«

Ivan Celjski kaže steklenico.

»Pa to je voda. Navadna voda.«

»A to?«

Pokaže drugo steklenico.

»Tam je pa slatina. Kaj si iz teh dveh točil?«

»Iz teh dveh?«

»Norec.«

Drugi se smejejo. Saj je brizganec s slatino in navadno vodo koristen. Ne odganja spanca.

»Pa ga pijte, če je tako«, se srdi Matevž. »Jaz lahko spim tudi brez njega.«

Potolažimo ga. Ko se napije, je potolažen.

Spimo.

Slišim v spanju. Os našega voza cvili. Kakor da nekdo joče, cvili. Sanja se mi v polusnu o movjih, dušah nekrščenih otrok... Ne morejo v nebesa, v vice morajo in v nočeh letajo po zraku in prosijo krsta... Hočem jih krstiti... Dvigam roko, primem za steklenico in krstim:

»V imenu Boga Očeta in Sina in...«

Dalje nisem mogel. Nekdo mi zbije steklenico iz rok. »Hudobec«, se mi posveti v glavi. »Preprečiti hoče krst ubogim dušicam.«

8. Položaj vojnih žrtv na Čehoslovaškem.

Konferenca ponovno ugotavlja, da zakonodajstvo čehoslovaške republike raznim kategorijam vojnih žrtv, za njihovo nepogrešljivo preskrbo ni prineslo zboljšanja, čeprav se je konferenca v letu 1925 izražala o nezadostnih odškodninah.

Konferenca opozarja Čehoslovaško vladu na težavni položaj v katerem se nahajajo oni njeni državljani, ki so postali v vojni delanezmožni. Brez dvoma, da bo vlada republike pripravljena čimprej spraviti v soglasje pogoje vojnih žrtv za preskrbo s svojo zakonodajo.

Konferenca se obrača poleg tega na javno mnenje v Čehoslovaški in prosi za oporo k hitremu in znatnemu dvigu položaja tamošnjih vojnih žrtv.

9. Položaj vojnih žrtv v Bolgariji.

Pretpresujoč, da je postalo v Bolgariji potrebno za preskrbo velike množine vojnih žrtv dajanje posojil za vpostavitve stanovanj in obdelavo podeljene jim zemlje in da trud ni imel uspeha v svrhu dovršitve že podvzetih del, vsled česar so naletela na težke okoliščine in ker je na drugi strani bolgarska vlada dosegla posojilo za nastanitev beguncev, katero je znašalo približno $\frac{1}{10}$ najetega državnega posojila in ker uporaba bulgarskega posojila stoji pod kontrolo Zveze narodov, prosi konferenca pristojna mesta Zveze narodov, da pooblaste bolgarsko vladu, odvzeti od beguncem namenjene vsote odgovarjajoči del in ga pod kontrolo Zveze narodov uporabiti za preskrbo vojnih žrtv.

10. Sklep o temeljih zbranih po internacionalnem uradu dela.

V pretresovanju, da so od internacionalnega urada dela podvzeta preiskovanja in zbirke temeljev za čuvanje pravic vojnih žrtv velikega pomena, prosi konferenca za nadaljevanje teh del in za čim večje razširjenje istih.

Nov udarec — ali pravice ni več.

Časopisi, med njimi prva beograjska »Politika«, so poročali, da se je zgodila invalidom nova krivica.

Minister financ je dal finančnim upravam ukaz s katerim se ustavlja invalidnina vsem invalidom, ki imajo mesečno 92.50 Din plače ali nokoimnine. To so namreč dotični, ki so upokoieni v državni službi. Potem se tudi tistim, ki plačajo 20 Din letno osebne davka, da le nopolovico invalidnine. To poslednje že znamo, to je zakon določil. Ali oni siromaki, ki so delali in bili upokoieni in če dobe že 92.50 Din, torej toliko, da en dan za silo živijo, ne smejo več dobiti invalidnine, pa četudi znaša ona recimo 7.50 Din. Ker teh 7.50 Din bi bilo že luksuz človeku, ki je mohljen, ki je torej vojni žrtvi in dobi penzije 92.50 Din.

Vsa javnost se je zražala radi tega. In mi niti nimamo besed, ki bi bile vredne tega dela. Na vsak način se nas hoče uničiti ali bolje izbrisati da bi nas ne bilo. Pri vsaki priliki se odzvam sedaj tem sedaj onim invalidom nekaj ne da se na nobenemu nič.

Naislabše pa je to, da se s takimi naredbami naravnost uničuje vera v pravičnost domovine. Vse nas smatrajo da smo im coklija, nadležni ljudje. Ali nikdo se noče spomniti, da nismo po svoji krivdi nadležni in nismo po svoji krivdi coklija. Z našim trpljenjem in našo krvjo se je zidala Jugoslavija.

Ali tedaj me zbudi sunek v rebra.

»Noriš, kaj?«

Odprem oči. Os še vedno cvili.

»Nisem vas mogel, dušice... Hudobec je vzel steklenico.«

Ali mahoma se zavem. Poleg mene se premetava in otresa Matevž in zmerja.

»Hudimana... kaj ti je prišlo na misel.«

Zdravko se smeje v kotu.

»Kaj te je osvežil?«

»Osvežil?... Ves sem moker. Pasja noga, ali si mesečen?«

Opravičujem se, ali smeh me sili.

Ivan Krški pa dvigne glavo.

»Vstanimo... Os se je vnela. Slišite, kako cvili?«

Matevž se je že odobrovoljil.

»Vuk pa jo je že tudi zalil. Samo misli je, da sem tista os jaz.«

»Sanjalo se mi je, da so dušice... saj veš, tiste, ki letajo in jim pravimo movje.«

»Saj si ti tudi dušica...«

Os cvili čimdalje bolj. Lepa reč. Sredi noči, pa še ta smola.

Na prihodnji postaji se moramo izseliti. Zaspani iščemo prostore, ki jih ni. Z Matevžem zlezava v tretji razred. Bolje trda klop, kakor mehko stolišče.

Gospa Marija dobi kupe prvega razreda, ker je ženska. Ona edina je imela koristi od tiste vnete osi. Taka je usoda moških...

(Dalje prihodnjič.)

Poleg tega se pa tudi vse dosedanje delo sodišč uničuje. Sodna rešenja, ki so bila izdana na podlagi zakona, so sedaj mnoga uničena. Torej, dolgo se mora čakati, preden sodno rešenje pride. Sedaj pa je še ono v mnogih slučajih za nič.

Osrednji odbor je takoi interveniral radi tega. Ni še poročil, kako sedaj stvar izgleda, in kakšen uspeh je imela intervencija Osrednjega odbora. Ali za nas je to brezrazlično. Jasno je, da vlada, pa naj bo katerakoli, hoče, da izrine iz Jugoslavije invalidsko vprašanje. In še ne to. Vlada bi rada, da teh ljudi, ki jih je zmrcvarila vojna, sploh ne bi več bilo. Ali kaj, ko ti siromaki živijo ne morejo v zemljo,

bolezni in glad jih pa — četudi kaj hitro — jemlje vse prenočasi.

Vse to nas, vojne invalide uči, da moramo mi svojo organizacijo čimbolj ojačati. Ona nam bo pomoč. Samopomoč v naših združenih vrstah je naša rešitev. Drugod je ni. To smo se že naučili in se še učimo. Tam, kjer lahko in smejo posamezni ljudje, oblečeni v visoke oblasti, delati kar zahočejo ne oziraje se na Narodno skupščino, na zakone od kralja sankcionirane, tam se treba nasloniti le na samopomoč. Poleg tega pa zahtevamo, da se ukine invalidski davek. Za koga neki se on mlačuje ko pa ni koristi od njega.

Mnenje o našem združništvu.

V zadnjem času se je pričela v vseh pokrajinah v našem združenju precej razvijati združna akcija vojnih žrtev. Idejno stran organizacijskega dela je invalidski zakon nekoliko zmanjšal, dasiravno je borba za to še vedno potrebna in mora obstojati.

Stopila je ospredje misel po samopomoči, z ozirom na slab položaj, ki ga je zasigural invalidski zakon.

Lastno gospodarsko združno delo hoče prinesiti samopomoč.

Pričeli smo se polagoma razvijati v tem smislu, toda vprašanje je, ako bomo ustvarili nekaj uspešnega?

Mi nimamo gospodarsko močnih ljudi, povsod smo navezani na pomoč od drugih strani, zato je vsaka akcija pri nas težka. Toda veliko nas je, tako da lahko zberemo moči, ako se vsak zaveda organizacijskega smisla in potrebe. Najvažnejša, a najtežja je misel, kakšne temelje hočemo dati celi akciji. Pri tem je treba dobro poznati položaj naših članov, njihovo razporeditev in prilike, ki vladajo pri nas. Po začetnici invalidskega združnega pokreta »Invalidski zadrugi A. D. v Beogradu«, se v zadnjem času pripravljajo razna nova osnivanja.

Napravila naj bi se »Centralna zveza vseh invalidskih zadrug«, dalje razne Pokrajinske zveze in mnogo krajevnih zadrug med našimi člani. Razposlani so načrti pravil in proti koncu tega meseca bo v Beogradu razmotrivanje tega vprašanja med za to določenimi delegati in strokovnjaki.

To stvar je treba temeljito premisliti s stališča invalidske gospodarske strani.

Načrt pravil je tu, toda dvomimo, če bo to prava podlaga uspešnemu združnemu pokretu.

Treba je izvzeti samo glavne pogoje, pa pride človek do dvomljivega zaključka.

Cela stvar je v bistvu neko drugo združenje, ki bi obstojalo poleg našega sedanjega združenja ali pa bi ga lahko zamenjalo. Program naše zadruge mora biti pred vsem produktivni. Invalid se skoraj ne more z ničemer drugim v združnem podjetju udejstvovati kakor s svojo fizično močjo in delom. Zato potrebujemo tako zadrugo, ki bo odprala predvsem delavnice, da bo dala združenim invalidskim močem podlago, da jih izrabijo v svoj prid. S tem v zvezi mora biti pri naši zadruzi tudi konzum, ki mora v čim večji meri razpečavati invalidske produkte. To morata biti glavna pojma, vse drugo je postransko.

Razumljivo je, da spada med vse to tudi preskrba poljedelcev z orodjem in drugimi potrebščinami.

Čeprav se problem zadruge glasi tudi na druge panoge zadatka, mora stati produktivni problem v širšem obsegu detajliran na prvem mestu v naših pravilih.

V sedanjem načrtu pa vidimo, da bo imela zadruga med svojim »Zadatkom« stvari, ki niso tako važne ali sploh niso prikladne za zadrugo.

Imenujmo na primer zbiranje podatkov o stanju invalidov, dalje poboljšanje zdravstvenih prilik, prosveto svojih zadrugarjev in celo dajanje podpor. Vse to je že v programu našega združenja ali je pa zadeva države same v smislu invalidskega zakona.

Pri akciji, kjer gre za gospodarsko in produktivno udeležbo, tudi niso na mestu podpore.

Zadruga s takimi programi bi bila drugovrstno naše združenje ali pa socialno politična oblast.

Vsa denarna sredstva zadruge bi bilo treba votirati v produktivni namen, dokler ni dosežen.

Razumljivo je, da je treba gledati v produktivnem smislu v prvi vrsti na to, kar potrebujejo invalidi zase. Mi moramo biti pri snovanju naše zadruge odvisni največ od pomoči od strani države, bodisi v obliki podpor ali posojil.

Sredstva bodo na vsak način majhna, zato jih moramo obrniti za najbolj uspešno akcijo.

Ako je ne bomo našli, kmalu ne bo zadruge. Ali bosta invalid ali vojna vdova gmotno mogla kaj prispevati naši zadruzi? Plačala bosta delež in to je vse. Da bi mogla zadruga spraviti skupaj kapital z denarnimi vlogami od vojnih žrtev, je nepotrebno misliti. Z zavednostjo in pridnim štedenjem bi se res dalo spraviti marsikaj skupaj, toda ljudje z vsestranskimi potrebami in v bedi niso tako razpoloženi.

Po načrtu si misli naša zadruga pomagati s prisilnim štedenjem po 1 Din na mesec za vsakega člana družine. Stvar ima za seboj zelo veliko upravnih potreb, pa prav malo haska. Posamezni član bo prištedil na primer v 10 letih skupaj kapitalček 120 Din in kaj bo imel od tega? Res je, da bi svota pri velikem številu članstva za zadrugo vsak mesec pomenila veliko in veliko koristila. Toda vsak gleda kljub še taki požrtvovalnosti najprvo na svoj »jaz« in v prvi vrsti na svoje koristi.

Na vsak način ima prisilno štedenje v malih zneskih zelo koristen pomen; mora biti pa primerno organizirano. Imamo na primer pri nas že obstoječe zadruge za štedenje v malih zneskih, po načinu, da šteditelji drug drugega pridobivajo proti provizijam. Pri štedilnici za vojne žrtve se nam zdi sploh samo tako štedenje v malih zneskih mogoče, kajti velikih vsot ne bo nihče vlagal. Vendar mora biti pa stvar temeljito zamišljena in vendar v nekoliko večjem obsegu, tako da tudi šteditelju prinese koristi. Po našem mnenju bi bilo treba usvojiti en tak že obstoječ sistem drugih štedilnic. Od štedenja je odvisen potem še en združni problem in to je posojilnica.

Le ako je na razpolago dosti vlog, moremo misliti na dajanje posojil. Ako hoče najemati zadruga posojila, pa najsi bo od Narodnega fonda ali drugod in jih zopet dajati naprej, nima to nobenega gospodarskega pomena. Reflektirati samo na posojila ali pa podpore v ta namen, se nam ne zdi združno delo. To lahko dela tudi ministrstvo samo, ali pa združenje.

Lahko si kdo misli, saj denarnih vlog zadruga ne bo prejemala le od invalidov, saj bo šel denarni promet skozi zadrugo tudi od drugih podjetnikov, kapitalistov in interesentov.

Po našem načrtu je mišljena zadruga izključno za vojne žrtve, zato nihče drugi ne bo imel interesa na naši zadruzi, ako ne bo njen član, ali pričakoval od nje koristi, da jo bo podpiral.

Ne vemo, kako si mislijo stvaritelji načrta pravil, korist od tega, če bi zadruga izplačevala invalidnino? Nekaj bi na vsak način na obrestih profitirala, toda ta ogromna akcija zahteva dela, ki bi na vsak način mnogo več stalo.

Če bi proti začetku meseca prejeli iz državne blagajne denar, bi ga morali takoj razposlati naprej, kajti invalidnine po zakonu nima nihče pravice zadržavati. In če bi člani na to pristali, kaj bi bilo potem, saj ta denar ne bi bil združni, kvečjemu ako bi postal hranilna vloga?

Pomisleki, ki jih v tem članku navajamo z ozirom na predvidevana združna snovanja in konference, se nam zdijo na vsak način potrebni temeljitega razmotrivanja. Mogoče, da smo zašli, saj nismo strokovnjaki in mi bomo soglašali v vsakim, ki nam nekaj koristnega in uspešnega pokaže in dokaže.

Reči moramo, da nekoliko znamo že čutiti, saj imamo, že v Ljubljani našo invalidsko zadrugo, ki bi zelo rada postala povzdignjena, toda imamo vendar zapreke in izkušnje.

Iz izkušenj pa vendar lahko povemo, da imamo največje upanje od vseh panog, ki jih tudi predvideva naša ljubljanska zadruga v produktivno zadrugo. Pokazalo se je, da invalid ne more z ničemer drugim dosti koristiti, združnemu pokretu kakor s svojo fizično zmoglostjo in delom.

To kaže naša razvijajoča se delavnica. Zdi se nam potrebno, da omenimo še eno stvar.

Načrt predvideva kar snovanje krajevnih (mesnih) in pokrajinskih zadrug in jih hoče združiti v »Savez«.

Treba je pomisliti, kdo bo toliko zadrug podprl, da bodo zmogljive životarjenja. Ni zadosti ustanavljati zadruge samo v oblakih, temveč morajo biti na dlani temelji. Vse v tem članku izražene težkoče govore proti temu. Naj raje raste iz malega veliko. Že obstoječe invalidske zadruge naj se združijo v svojo središčno zvezo ter naj poskušajo najprej same napredovati, potem se bo vse drugo razvilo samo od sebe.

To bodo pa po našem principu dosegle le z akcijo na produktivnem polju. Ako pa upoštevamo današnjo konkurenco dela, bodo še tukaj zašle na marsikake težkoče.

Politične beležke.

Atentat na Mussolinija. V Bologni se je vršila velika fašistovsko-militaristična proslava, katere se je udeležil tudi Mussolini. Pri tej priliki je bil izvršen na Mussolinija atentat. Strel iz revolverja je zadel v križec Mavricievega reda, ki ga je imel Mussolini pritežer na prsih. Tako je ostal Mussolini neranjen. Od 4. novembra lanskega leta je to že četrti atentat na Mussolinija. Bolognjski atentator je 16-letni Anteo Zamboni. Množica fašistov je atentatorja na licu mesta linčala in usmrtila. Tako se je govorilo in pisalo prve dni. Potem so začeli nastajati dvomi in trditve, da Zamboni ni bil atentator, nego fašist in gledalec spreveda. Atentator pa da je pobegnil. Vkljub temu rodbino Zambonijevo posebno očeta sedaj mučijo. Mati pa je zblaznela. Ali zgodilo se je, da so prišli v Francijo polkovnika Ricciotti Garibaldija, ki se je pokazal kot vohun fašistov in agent provokater. On je organiziral z vednostjo policije atentate. In tako pride sedaj vprašanje ali je sploh bil izvršen atentat, in če to ni zopet samo nalaga zato narejeno, da se da javno možnost Mussoliniju zavladati v prozovitostimi in fašistovsko diktaturo. In ta se sedaj izvaja v vsei prozoti. Ljudje si niso varni življenja. Zapira se prežanica ruši imetje — vse kakor velevala 2000-letna kultura, namreč začetek 2000-letne kulture. Naivečja nesramnost fašistov in italijanskih današnjih mogotcev pa je deistvo, da prežanica slovenski živeli na Primorskem. Poslanca Wilfana so aretirali v Rimu. Pripravljajo se internacija odličnih narodnih slovenskih mož iz Primorja. Duhovnike-Slovence pretepajo, v Gorici so razbili slovenska društva. Lokale so pa zaplenili. Proti Franciji, kakor poročajo listi, se pripravljajo Mussolinijada z vojno. Francija jim bo že dala, naj se samo renenčijo. Pa tudi Jugoslavija mora protestirati zoper nasilja napram Jugoslovonom v Italiji. Nettunske konvence se ne smejo uveljaviti. Tu gre za čast Jugoslovancev.

V Beogradu je napeto. Baranta se za kompromis v vladi. Pašić ima zaupne konference. kako bo strmojavil Uzunović-Radića. Uzunović zopet drži roke krenko. Zmešniava je, a kako se bo izmotala se ne ve.

Za poplavljeni kraje se vlada ne briga. Toliko gorja je prineslo neurje a pomoči ni. Nučni predlog je bil odklonjen.

Liga za zaščito državlanskih pravic. V Beogradu je bila ustanovljena Liga za zaščito državlanskih pravic in za pomoč žrtvam reakcije. Liga je izdala te dni proglas, v katerem pravi: Živimo v dobi, ko reakcija ne spoštuje zakonov, ki varantirajo državljanom svobodo govora in pisane besede. Z vsemi mogočimi metodami prežanimo režimi onozicijo. Tekom tega leta je bilo aretiranih okrog 300 oseb, ki so obtožene komunistične propagande a še do danes ni bil niti eden sojen. Delavski sindikalni pokret se protizakonito prežanija. Zemljoradniški shodi se pogosto razbičajo s pomočjo policije in njenih plačancev. Tudi narodni poslanci so izpostavljeni oviram svobodnega kretanja. Policija in od nje organizirani neodgovorni elementi so preprečili zborovanja Bobića, bivšega radikalnega predsednika beogradske občine. Znano je tudi, kako je izgubil no krivici mandat Nastas Petrović. Celo zakon o javnih nameščenih je tak, da mnogi eksponirani nasprotniki režima izmuhlijo službe in ostajajo brez kruha. Če je kje, potem je pri nas potrebna organizacija katere naloga bo: 1 boriti se proti samovolji oblasti in za zaščito državlanskih pravic; 2 da se zbere vse sile za izboljšanje higijenskih razmer v jugoslovanskih zaporih in da se spreciuelno uvede boljši režim v zaporih za politične krivce; 3 da se vodi borba proti vsaki kršitvi zakonov; 4 da se dela proti vsakemu fizičnemu in moralnemu zastavljanju in gmotnemu upražšanju opozicionalcev; 5 da se v konkretnih primerih kršenja zakona protestira v javnosti proti takim metodam in se jih žigos; 6 da se organizira

borbo proti reakciji na vseh polih in da se v prvi vrsti izvede akcija za ukinitev vseh zakonov in zakonskih odredb v državi, ki so reakcionarne: 7. da se pomaga vsem poedin- cem in njihovim rodbinam ki bodo zavrti ali prevarani zaradi svojega dela proti reakciji. — Značilno deklaracijo so med drugimi pod- pisali: dr. Jovan Cvijić, predsednik akade- miie znanosti, dalje razni vseučiliški profe- sorji narodni poslanci in podpredsednik beo- gradske občine.

Izmirljevalna politika med Nemčijo in Francijo. Pretekli teden je obiskal nemški ve- lenposlanik v Parizu Hösch francoskega zma- niera ministra Brianda in se razgovarjal o tem, kako izvesti program dogovorov skle- njenih v Thoiryju. Časopisje poroča, da na se- stanku ni bilo ugotovljenega ničesar konkret- nega, načrt pa je bilo doseženo med državniko- ma soglasno naziranje glede možnosti spo- razuma.

Na Grškem so bile volitve. Zmagala je republikanska stranka s 165 mandati. Guna- risti so dobili 65, metaksisti 47 in komunisti 7 mandatov.

Naše gibanje.

Radovljica. V nedeljo, dne 21. t. m. ob 3. uri popoldne priredimo v gostilni pri Koku (Predtrg) srečolov, vinskih trgov in še mno- go zabavnega, v korist revnim otrokom v vojni padlih tovarišev. Za mnogobrojni obisk se priporoča odbor.

Krajevni odbor v Ptuiu naznanja svojim članom in članicam, da je finančni odsek mestne uprave v Ptuiu v svoji seji dne 19. oktobra t. l. sklenil, da se izda za popolne in pretežke vojne invalide dovoljenje za brez- plodno kopanje v mestnem kopališču. Za vse druge vojne invalide in vdove pa se dovoli polovično ceno. Listki se izstavljaajo pri mest- ni blagajni, kjer se mora vsak izkazati z le- gitimacijo, to je s člansko knjižico s sliko. Kopeli se bodo nakazovale od slučaja do slu- čaja. Kopališče je odprto le vsak petek in so- bota od 8.—20. ure.

Iz jeseniškega kota. Tudi letos je šolsko vodstvo osnovne šole dalo poviti vence, ka- teri so bili položeni na grobove vojakov na je- seniškem pokopališču. Na pobudo gospoda ka- plana Krašne, so spletili tudi vence za zapu- ščene grobove na Hrušici. Tam leži lepo šte- vilo ujetnikov tako Italijanov kakor tudi Ru- sov. Bili so med vojno v hišah, katere je že- lezniško podjetje dalo napraviti, ko se je gra- dil karavanski predor. Toliko jih je bilo, da niti vsi niso imeli prostora v stavbah. Siro- maki so morali prezebovati zunaj, seveda stro- go zastraženi. Umirali so od lakote ker jim av- strijska uprava ni dala jesti. Da jih ni bilo treba nositi na pokopališče na Jesenice, so napravili pokopališče kar tam v neposredni bližini uje- tiškega tabora. Te grobove so torej šolski otroci okrasili z venci. Gori omenjenemu go- spodu hvala za to. Ne razumemo pa, zakaj in po čigavi krivdi se letos niso uredili grobovi na vojaškem oddelku pokopališča na Jesenicah. Druga leta je to oskrbela občina, kar je tudi njena dolžnost. Udruženje invalidov je razsvet- lilo grobove, kolikor se je v naliu razsvetliti dalo. Skupni pevski zbori pa so zapeli par žal- lostink pod vodstvom tuk. g. organista.

Žalni dan se je vsled ovire vršil mesto 19., v ponedeljek 25. oktobra. Udeležbe na de- lavni dan pač ni bilo pričakovati razen vdov, kajti večina je zaposlena v tovarni in jim tako ni bilo mogoče priti k rekvijemu, ki se je pel padlim vojnim tovarišem v Jesenic in okolice.

Naše pristojno sodišče v Kranjski gori silno počasi posluje, kajti od vseh reduciran- cev v tukajšnjem okolišču, katerih je okoli 30, je dosedaj prejel obvestilo en sam. Znan nam je samo en slučaj, lahko pa, da je prejel obve- stilo še kdo, pa ne pride, da bi se odboru javil. Ko bo pa določeni rok zamudil, bo pa hodil okoli in tarnal, kaj mu je narediti, ker se mu je zgodila krivica. Na izrednem občnem zboru se je določilo, da je vsaka druga nedelja poslovni dan in to ve celotno članstvo. Vendar pa se le malokdo in malokatera posluži te ugodnosti kjer dobi vsa potrebna pojasnila o tekočih za- devah.

Občinski odbor na Jesenicah je silno trdih rok. Na ponovne naše prošnje, tako lani kakor tudi letos, nam niti odgovora ne da. Prosimo za podporo, saj bi prispevek šel itak zopet naj- revnejšim, za katere nima nihče drugi več srca kot samo še invalidska organizacija. Letos, ka- kor tudi lani smo prošnjo utemeljili s podrob- nostmi, posebno letos, smo upali, da bomo uslišani, toda nič, na trda srca trkamo in za- man so naše prošnje. Seveda leta 1914 ni več in obljub, katere ste nam takrat dajali, ko smo odhajali v smrt, vi pa ste sedeli v zapečku, se

danes ne spominjate več. Prisiliti se vas ne da, to dobro vemo, vendar pa bi bilo zelo častno ako bi se odzvali z malim zneskom, saj pri pro- računu, kot je jeseniški, bi se to nič ne poznalo. En tisočak gor ali dol. Le vzemite si za zgled sosednjo občino, ki je mnogo na slabšem ter je še vsled povodnji trpela, a vendar je darovala prav čedno vsotico, za kar ji bodi na tem me- stu izrečena najiskrenejša zahvala. Članstvo je radovedno, v kake svrhe se je vršilo zadnje popisovanje po občinskih uradih in sicer vseh, tudi onih, ki ne prejemajo državne »pomoči«, oziroma reduciranih invalidov.

Mesto pisarniškega uradnika II. ali III. ka- tegorije pri okr. sodišču v Radečah je razpi- sano. Prošnje je vlagati do 1. decembra t. l. na Predsedništvo okrožnega sodišča v Novem mestu.

Kompanjona, ki bi imel okoli 20.000 Din kapitala, išče oseba, ki bi rada otvorila nov dobrodoči kino. Ima vse potrebne aparate. Re- fletanti naj nujno vprašajo pri upravi našega lista.

Žalni dan. Oblastni odbor skupno s Kra- jevnim odborom v Ljubljani ima v smislu dru- štvnih pravil žalni dan za padlimi in umrlimi borci v četrtek, dne 18. novembra t. l. ob 10. uri popoldne z žalno mašo v stolnici sv. Niko- laja. Vabijo se invalidi, vdove in sirote, da se v čim večjem številu udeleže maše v počasče- nje spomina padlih.

Dramatični odsek iz Ljubljane priredi igro »Tužna ljubav« v soboto, dne 20. t. m. ob 8. uri zvečer v Ljudskem domu v Trbovljah, v nedeljo dne 21. t. m. ob 5. uri popoldne pa v Hrastniku. Članstvo se prosi, da agitira za do- bro udeležbo.

Trafika. Takoi se odda trafika v Vevčah št. 44, pošta Dev. Mar. Polje, prikladna za kakera rokodelca, ki bi jo lahko izvrševal poleg svoje obrti. Reflektanti vojne žrtve, ki razpolagajo z lokalom in primernim kapita- lom naj se nemudoma javijo v pisarni Udu- ženja vojnih invalidov, Krajevni odbor v Ljubljani.

Nove trafike. Na novo bo ustanovljena trafika pri Sv. Rupertu nad Laškim. Kosmati donos te trafike bo znašal približno mesečno do 150 Din. — Dalje bo nova trafika v mestu Celje, in sicer na kraju Gozdni del hiš. št. 1. Kosmati donos te trafike bo po predvidenju znašal do 50 Din mesečno. — V mestu Celje, Klavna ulica bode istotako na novo vstav- liena trafika s predvidenim mesečnim dono- som 200 Din. (Tukaj je glavni pogoj za re- fлектanta, da si postavi lastno barako ali pa si zasigura v neposredni bližini primeren lo- kal). — Voini invalidi in vojne vdove, ki se za nodelitev ene ali druge trafike zanimajo, se pozivljajo, da se zglase najkasneje do 18. t. m. v pisarni krajevnega odbora Udruženja vojnih invalidov v Celju. Invalidski dom, kjer dobijo tozadevne nadaljine informacije.

Druge novice.

Zgradba iadranske železnice. Kapital za zgradbo iadranske železnice so ponudili naši vladi jugoslovnski izselenci iz Južne Ame- rike. Iadranska železnica je proračuniana na pet milijard dinarijev.

Tagore v Jugoslaviji. Slavni indijski pes- nik Rabindranat Tagore obišče tudi Zagreb in Beograd, kjer bo predaval o umetnosti.

Potrđitev trbovelskega župana. Po ča- sonisnih vesteh se je politična uprava odlo- čila, da potrđi izvolitev g. Ignacija Sitaria za župana v Trbovljah.

Književnost.

»Prerod«, glasnik za prepored in pravno povzdigo naroda. Izšla je 11. številka. Vsebina: Obvestilo. — Dr. Fr. Debevec: Kuga in strast. — Kriha: Konj modruje. — Prosvetno okrožje Kamnik: Sredstva za boj proti alkoholu. — Jeromen Karol: Nравni prerod in kultura (II). — Boris Grad: Skice z dežele. — Hinko Dru- zovič: Od greha pijanosti. — Mirko Kunčič: Vseh mrtvih dan. — Pod drobnogledom. — Naš pokret. — Dopisi. — Drobiž. — Slovstvo. Celoletna naročnina Din 25. Uredništvo in uprava Poljanski nasip št. 10.

Zdravje.

Dlesni se gnoje. Prevri na četrt litra belega vina za grahovo zrno aloje in žlico medu, z gorkim izpiraj več- krat usta. To pomaga tudi za bolan jezik in okrepi zobe. Dobro je tudi izpiranje z gomilčnim čajem.

Na dlesni se gleda sploh premalo. Zdravi dlesni so pogoj za zdrave zobe; kadar popuste dlesni, se majoje zobje in jamejo izpadati. Če se majoje živini zobje, ji utiramo v dlesni kisa, v katerem je prevrel nekaj žaj- belja in soli. Žajbelj na dobrem vinskem kislu pomaga

tudi človeku, če se mu majoje zobje. Posebno starajoči ljudje bi si morali izpirati usta večkrat z žajbeljevim ali gomilčnim čajem in utreti včasih malo žganja v dlesni.

Vred je kaj navadna bolezen na kmetih, kadar je treba delati po ves dan na hudem solncu. Glava boli, zbada v pasu, želodec je siten, mraz in vročina kuhajo bolnika. Navadno zdravilo so kisovi obkladki okoli pasa in glave. Še boljši je obkladek iz vrednjaka, namočenega v kisu in vživanje vrednjakovega čaja. Par dni počitka v hladnem prostoru, pa se poleže bolezen, ki je po- dobná malemu napadu solnčarice in ji pravijo v neka- terih krajih tudi ljenard. Pijača iz zrelega češminovega ali drenovega sadu je bila prejšnje čase pomoč za vro- čino v tej bolezni, zdaj jo nadomešča limonada. V hudih slučajih je treba poklicati zdravnika.

Raznoterosti.

Kakor v pravljici. Mlad francoski vojak, Roger Matter, odslužuje svoj vojaški rok pri mornarici. Izpučen je za telegrafista in dodeljen k Marconijevemu aparatu. Nekega dne, ko je zopet sedel pri sprejemnem aparatu in čakal na brezžične brzojave, prične delati mehanizem in risati brzojavko: »Ogromna dedščina je pripadla go- tovedu Rogerju — — — (vojakove možgane je blisko- ma preletela misel: To bi bilo nekaj zate, Rogerček moj — — — toda Rogerjev je veliko na svetu...), »Rogerju Matterju« (bog pomagaj, nazadnje bo pa le zame — toda vrag vzemi vse skupaj, tudi Matterjev je dosti na zemlji), »in prihaja iz Amerike« — nadaljuje brzojavka — (to je čudno, vzdihuje vojak, saj imam v Ameriki mater, katere niti ne poznam) — »ter znaša 600.000 dolarjev ali 24 milijonov frankov« (ne, to že ne bom jaz, to mora biti kak drug Roger Matter). Toda brzojavka javlja dalje: »Zapuščina izhaja od matere Rogera Mattera, ki se je pred leti ločila od svojega moža in mu zapustila edinega sina, ko je odšla v Ameriko iskat sreče, katero je tudi našla. Toda njen sin je ni videl nikdar več.« Telegra- fistu se vse vrtil v glavi. Vse je v redu. Ime, mati, lo- čitev in pot v Ameriko — — — Zadnji dvom pa od- stranjuje zadnji stavek brzojavke: »Roger Matter pa bo svojo ogromno zapuščino lahko prevzel šele po enem letu, ko postane polnoleten in odsluži svoj rok pri fran- coski mornarici.«

»Povejte mi, kako se pišem?« Med grozne in, žal, resnične zgodbe iz svetovne vojne spada tudi nastopen dogodek, ki se je pripetil te dni na kongresu ameriških legijonarjev v Filadelfiji. Na zborovanju se je zbralo okoli 10 tisoč bivših borcev. Ko je bil kongres v najlepšem teku, je skočil na govorniško tribuno mlad mož in je za- stavil prisotnim zborovalcem pretresljivo vprašanje: »Tovariši, ali mi more kdo od Vas povedati, kdo sem? Zovejo me »Jerry Tarbot«, toda tako se ne pišem. Pred tremi leti sem izgubil spomin. Želel bi najti mater in očeta ter svoj dom. Ali mi more kdo povedati, v kateri četi sem služil in kakšen je moj naslov? Prosim, odgo- vorite mi na ta vprašanja.« V zborovalnici je nastala grobna tišina. Vsi kongresisti so uprli svoje poglede v nesrečnega bojevnika, ki je stal na govorniškem odru in se obupno oziral na okoli. Vsak je vrtal po svojem spominu, primerjal, iskal, toda posvetilo se je samo ene- mu. Benjamin Sprany je bil tisti, ki je naposled odgo- voril: »Mislim, da poznam tega tovariša!« Potem je po- jasn timer, da je po njegovi sodbi nesrečni bojevn timer služil v 16. četi mornarjev. Toda tudi on se ni več spominjal tovariševega imena. Predsednik kongresa je takoj za- ključil zborovanje in se telegrafično obrnil na general- nega adjutanta mornariškega korpusa, da mu nemudoma pošlje seznam mornarjev 16. čete. Tako bo nesrečna žr- tev svetovne vojne Jerry Tarbot nemara doznal svoje pravo ime in našel iskano obitelj.

»Brezalkoholna produkcija«, Ljubljana, Po- ljanski nasip 10./17 pošlje vsakemu naročniku »Vojnega invalida« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj; ne bo Vam žal!

Izdaja Udruženje vojn timer invalidov.

Odgovorni urednik: Stanko Tomc.

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Zanjo odgovarja: France Štrukelj.

Vzajemna pomoč

posojilna in gospodarska zadruga

r. z. z. o. z.

v Ljubljani, Šentpeterska vojašnica

sprejema hranilne vloge, daje posojila v gospodarske svrhe vojn timer žrtvam.

Priporoča svojo novootvorjeno krojaško delav- nico za izdelavo vseh krojev po najnovejših modah. Invalidi, vdove in sirote dobe primerni popust. Sprejema tudi popravila oblek, izde- lavo konfekcije in vsa druga krojaška dela.